

REVISTA SOCIAL GALEGA DE

SELECCIÓN DE SENTENZAS

Sentenza do Tribunal de Xustiza do 11 de novembro de 2004

«Regulamento (CEE) nº 1.408/71 - Determinación da lexislación aplicable - Prestacións por desemprego - Requisitos de totalización dos períodos de seguro ou de emprego - Medida nacional que non computa un período de servizo militar obrigatorio realizado noutro Estado membro»

No asunto C-372/02,

que ten por obxecto unha petición de decisión prexudicial formulada, conforme ao artigo 234 CE,

polo Bundessozialgericht (Alemaña), mediante resolución do 15 de agosto de 2002, recibida no Tribunal de Xustiza o 16 de outubro de 2002, no procedemento entre

Roberto Adanez-Veiga

e

Bundesanstalt für Arbeit,

O Tribunal de Xustiza,

integrado polo Sr. P. Jann (Relator), Presidente de Sala, e os Sres. A. Rosas e S. von Bahr, Xuíces;

Avogado Xeral: Sr. F.G. Jacobs;

Secretario: Sr. R. Grass;

consideradas as observacións escritas presentadas: en nome do Sr. Adanez-Veiga, polo Sr. J. López Lerma; en nome do Goberno alemán, polo Sr. M. Lumma, en calidade de axente; en nome do Goberno portugués, polos Sres. L.I. Fernandes e S. dá Nóbrega Pizarro, en calidade de axentes; en nome da Comisión das Comunidades Europeas, pola Sra. H. Michard e o Sr. H. Kreppel, en calidade de axentes;

oídas as conclusións do Avogado Xeral, presentadas en audiencia pública o 25 de marzo de 2004;

dita a seguinte

SENTENZA

1. A petición de decisión prexudicial ten por obxecto a interpretación dos artigos 3, 13, apartado 2, 67 e 71 do Regulamento (CEE) nº 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias, que se desprazan dentro da Comunidade, actualizado mediante o Regulamento (CEE) nº 2.001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983 (DO L 230, p. 6; EE 05/03, p. 53), na súa versión modificada polo Regulamento (CEE) nº 2.195/91 do Consello, do 25 de xuño de 1991 (DO L 206, p. 2; a partir deste momento, «Regulamento nº 1.408/71»).

2. A devandita petición inscríbese no marco dun litixio entre o Sr. Adanez-Veiga e o Bundesanstalt für Arbeit (Oficina Federal de Emprego; a partir deste momento, «Bundesanstalt»), relativo á negativa deste a concederlle unha prestación ou subsidio por desemprego.

Marco xurídico

Normativa comunitaria

Definicións

3. Segundo o artigo 1, letra s), do Regulamento nº 1.408/71, «as expresións períodos de emprego ou períodos de actividade por conta propia designan os períodos definidos ou admitidos como tales pola lexislación baixo a cal fosen cubertos, así como todos os períodos asimilados na medida en que sexan recoñecidos por esta lexislación como equivalentes aos períodos de emprego ou aos períodos de actividade por conta propia».

Normas de conflito de leis

4. O artigo 13 do Regulamento nº 1.408/71 establece:

«1. [...] as persoas ás cales sexa aplicable o presente Regulamento só estarán sometidas á lexislación dun único Estado membro. Esta lexislación será determinada conforme ás disposicións do presente Título.

2. Sen prexuízo das disposicións dos artigos 14 ao 17:

a) A persoa que exerza unha actividade por conta allea no territorio dun Estado membro estará sometida á lexislación deste Estado, mesmo cando resida no territorio doutro Estado membro ou aínda que a empresa ou o empresario que a ocupa teña a súa sede ou o seu domicilio no territorio doutro Estado membro;

[...]

e) a persoa chamada ou volta a chamar ao servizo militar ou ao servizo civil dun Estado membro, estará sometida á lexislación dese Estado. [...];

f) a persoa á que deixe de serlle aplicable a lexislación dun Estado membro, sen que por iso pase a aplicárselle a lexislación doutro Estado membro de conformidade cunha das regras enunciadas nas letras anteriores ou cunha das excepcións ou normas especiais establecidas nos artigos 14 a 17, quedará sometida á lexislación do Estado membro no territorio da cal resida, de conformidade coas disposicións desta lexislación unicamente «.

5. O artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71 puntualiza que o traballador por conta allea en paro total que non sexa fronteirizo, «[...] que residise, mentres ocupaba o seu último emprego, no territorio dun Estado membro distinto do

Estado competente [...] e que se poña a disposición dos servizos de emprego no territorio do Estado membro onde resida, ou que regrese ao devandito territorio, gozará das prestacións conforme ao disposto na lexislación dese Estado [...]; estas prestacións serán aboadas e sufragadas pola institución do lugar de residencia [...].»

Normas substantivas

6. O artigo 3, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 establece que «as persoas que residan no territorio dun dos Estados membros e ás cales sexan aplicables as disposicións do presente Regulamento, estarán suxeitas ás obrigas e poderán acollerse ao beneficio da lexislación de todo Estado membro nas mesmas condicións que os nacionais deste, sen prexuízo das disposicións particulares contidas no presente Regulamento».

7. Polo que se refire ás prestacións por desemprego, o artigo 67, apartados 1 e 3, do Regulamento nº 1.408/71, titulado «Totalización dos períodos de seguro ou de emprego», establece:

«1. A institución competente dun Estado membro a lexislación do cal subordine a adquisición, a conservación ou a recuperación do dereito ás prestacións, ao requisito de cubrir determinados períodos de seguro, computará, na medida necesaria, os períodos de seguro ou de emprego cubertos como traballadores por conta allea baixo a lexislación de calquera outro Estado membro, coma se se tratase de períodos de seguro cubertos baixo a lexislación aplicada por ela, a condición, non obstante, de que os períodos de emprego fosen considerados como períodos de seguro no suposto de ser cubertos baixo a devandita lexislación.

[...]

3. Salvo nos casos a que se refire o inciso II) da letra a) e o inciso II) da letra b) do apartado 1 do artigo 71, a aplicación do previsto nos apartados 1 e 2 queda subordinada ao requisito de que o interesado cubrira en último lugar:

- cando se trate do apartado 1, períodos de seguro,

- cando se trate do apartado 2, períodos de emprego,

conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións.»

Normativa nacional

8. O artigo 100, apartado 1, da Arbeitsförderungsgesetz (Lei alemá de fomento do emprego), na súa versión vixente en 1996, dispón que unha persoa ten dereito á prestación por desemprego, en particular, se cumpriu o período de carencia. O artigo 104 da devandita Lei establece que o período de carencia se cumpriu cando unha persoa ocupe un emprego suxeito á obriga de cotización durante 360 días ao longo dun período de referencia de tres anos. Este período de referencia é inmediatamente anterior ao primeiro día de desemprego no que se cumpran os restantes requisitos para ter dereito á prestación por desemprego.

9. En virtude do artigo 134 da Arbeitsförderungsgesetz, concederáse, con carácter subsidiario, un subsidio de desemprego aos desempregados que teñan dificultades económicas e que reúnan os demais requisitos establecidos no artigo 100 da devandita Lei, entendéndose que só han de xustificar, en lugar dunha carencia de 360 días, un período de emprego suxeito á obriga de cotización de polo menos 150 días dentro dun período de referencia inferior a un ano.

10. Segundo o artigo 107 da Arbeitsförderungsgesetz, os períodos de cumprimento do servizo militar deben

considerarse como períodos de emprego suxeitos á obriga de cotización.

Litixio principal e cuestións prexudiciais

11. O Sr. Adanez-Veiga ten a nacionalidade española e, dende o seu nacemento en 1974, tivo permanentemente a súa residencia principal declarada en Alemaña.

12. Del 1 de setembro de 1991 ao 4 de decembro de 1992, cursou un programa de formación en España que estaba suxeita á seguridade social (en particular, ao seguro de desemprego). Posteriormente, do 3 ao 31 de agosto de 1994 e do 3 de novembro de 1994 ao 20 de abril de 1995, ocupou en Alemaña un emprego tamén suxeito á seguridade social (en particular, ao seguro de desemprego). O 21 de abril de 1995, o Sr. Adanez-Vega trasladouse a España, onde realizou o seu servizo militar obrigatorio do 18 de maio de 1995 ao 15 de febreiro de 1996. Ao rematar o seu servizo militar, volveu a Alemaña.

13. AO seu regreso a Alemaña, o Sr. Adanez-Vega rexistrouse o 25 de abril de 1996 como desempregado no Bundesanstalt, onde solicitou unha prestación por desemprego. O 30 de maio de 1996, atopou un novo emprego.

14. O Bundesanstalt, mediante resolución do 31 de maio de 1996, denegoulle a prestación por desemprego en relación co período comprendido entre o 25 de abril e o 29 de maio de 1996 debido a que non se cumpría o período de carencia previsto nos artigos 104 e 134 da Arbeitsförderungsgesetz para ter dereito ás prestacións por desemprego (prestación por desemprego ou subsidio por desemprego). En efecto, dado que, segundo o Bundesanstalt, non había que computar o período de servizo militar realizado en España, o Sr. Adanez-Vega non cumpría

o requisito do período de carencia de 360 días ao longo dun período de referencia de tres anos, recollido no artigo 104 da Arbeitsförderungs-gesetz, nin o do período de carencia de 150 días ao longo dun período de referencia dun ano, considerado no artigo 134 desa mesma Lei.

15. A reclamación do Sr. Adanez-Vega contra a devandita resolución foi desestimada polo Bundesanstalt, mediante resolución do 16 de xullo de 1996. O recurso contra esta resolución que interpuxo o Sr. Adanez-Vega ante o Sozialgericht Hannover (Alemaña) foi estimado mediante sentenza do 26 de febreiro de 1998. A apelación do Bundesanstalt ante o Landessozialgericht Niedersachsen (Alemaña) foi desestimada mediante sentenza do 23 de outubro de 2001. O Bundesanstalt interpuxo entón un recurso de casación ante o Bundessozialgericht.

16. Nestas circunstancias, o Bundessozialgericht decidiu suspender o procedemento e formular ao Tribunal de Xustiza as cuestións prexudiciais seguintes:

«1) Unha persoa que, máis de dous meses despois de concluído o seu servizo militar obrigatorio cumprido en España, solicita prestacións do seguro de desemprego alemán, ¿está suxeita

a) á lexislación española conforme ao disposto no artigo 13, apartado 2, letra e), do Regulamento nº 1.408/71 [...] ou

b) á lexislación alemá conforme ao disposto no artigo 13, apartado 2, letra f), do Regulamento nº 1.408/71?

2) En caso de resposta afirmativa á primeira cuestión, letra a):

a) ¿Constitúe o servizo militar obrigatorio cumprido en España o “último emprego, no territorio dun Estado membro distinto” no sentido do artigo

71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71?

b) En caso de resposta afirmativa á segunda cuestión, letra a):

¿A deriva tamén da primeira frase do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71 a norma segundo a cal o último emprego ocupado no territorio dun Estado membro distinto debe considerarse, para os efectos das prestacións aos desempregados, coma se fose ocupado no Estado de residencia, sen que sexa necesario examinar se se cumpren os requisitos do artigo 67 do Regulamento nº 1.408/71?

c) En caso de resposta negativa á segunda cuestión, letra b):

¿Cáles son os requisitos para que un período de cumprimento do servizo militar obrigatorio que, conforme á lexislación nacional (española), non constitúe un período de seguro para os efectos do seguro de desemprego nin un período asimilado a este, sexa considerado, conforme ao artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71, como un período de emprego cuberto como traballador por conta allea baixo a lexislación doutro Estado membro?

3) En caso de resposta afirmativa á primeira cuestión, letra b):

a) Unha persoa que concluíu o seu último período de seguro en Alemaña máis dun ano antes e que, posteriormente, realizou o seu servizo militar obrigatorio de nove meses de duración en España, ¿cumpriu “en último lugar” períodos de seguro baixo a lexislación alemá no sentido do artigo 67, apartado 3, do Regulamento nº 1.408/71?

b) En caso de resposta afirmativa á terceira cuestión, letra a):

¿Cáles son os requisitos para que un período de cumprimento do servizo militar obrigatorio que, conforme á lexis-

lación nacional (española), non constitúe un período de seguro para os efectos do seguro de desemprego nin un período asimilado a este, sexa considerado, conforme ao artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71, como un período de emprego cuberto como traballador por conta allea baixo a lexislación doutro Estado membro? [Correspóndese coa segunda cuestión, letra c).]

c) En caso de que o artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 non lle sexa aplicable ao demandante [terceira cuestión, letras a) e b)]:

D) ¿Constitúe o servizo militar obrigatorio cumprido en España o “último emprego, no territorio dun Estado membro distinto” no sentido do artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71? [Correspóndese coa segunda cuestión, letra a).]

II) En caso de resposta afirmativa á terceira cuestión, letra c), inciso I):

¿A deriva tamén da primeira frase do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71 a norma segundo a cal o último emprego ocupado no territorio dun Estado membro distinto debe considerarse, para os efectos das prestacións aos desempregados, coma se fose ocupado no Estado de residencia, sen que sexa necesario examinar se se cumpren os requisitos do artigo 67 do Regulamento nº 1.408/71? [Correspóndese coa segunda cuestión, letra b).]

4) Na medida en que nin conforme ao artigo 71 nin conforme ao artigo 67 do Regulamento nº 1.408/71 deba computarse o período de cumprimento do servizo militar obrigatorio en España para os efectos do dereito do demandante a prestacións do seguro de desemprego alemán, ¿despréndese o devandito dereito do principio de igualdade de trato establecido no artigo 3 do Regula-

mento nº 1.408/71 ou doutras disposicións xerais do Dereito comunitario?»

Cuestións prexudiciais

Sobre a primeira cuestión: a determinación da lexislación aplicable (artigos 13 e 71 do Regulamento nº 1.408/71)

17. Mediante a súa primeira cuestión, o órgano xurisdiccional remitente pregunta, en esencia, se, conforme aos artigos 13 e 71 do Regulamento nº 1.408/71, a lexislación aplicable a unha persoa que reside nun Estado membro e está desempregado nel tras realizar o seu servizo militar obrigatorio noutro Estado membro é a lexislación do Estado membro de residencia ou a do Estado membro onde realizou o seu servizo militar.

18. En primeiro lugar, é preciso sinalar que, conforme a reiterada xurisprudencia, as disposicións do Regulamento nº 1.408/71 que determinan a lexislación aplicable forman un sistema de normas de conflito o carácter completo do cal subtrae aos lexisladores nacionais a competencia para determinar o ámbito e os requisitos para aplicar as súas lexislacións nacionais na materia, respecto das persoas suxeitas a ela e do territorio en que as disposicións nacionais producen efectos (véxanse, neste sentido, en particular, as sentenzas do 12 de xuño de 1986, Ten Holder, 302/84, Rec. p. 1821, apartado 21, e do 10 de xullo de 1986, Luijten, 60/85, Rec. p. 2365, apartado 14).

19. Para estes efectos, o Regulamento nº 1.408/71 establece, no seu título II, normas que determinan a «lexislación aplicable». En determinados ámbitos, ditas normas xerais de conexión están, non obstante, suxeitas a excepcións (véxase, neste sentido, a sentenza do 29 de xuño de 1988, Rebmann, 58/87, Rec. p. 3467, apartado 13). Del sistema do

Regulamento nº 1.408/71 despréndese que a aplicación de tales normas particulares de conexión esixe non obstante determinar, previamente, a lexislación aplicable conforme ao disposto no título II do devandito Regulamento.

20. Polo tanto, procede determinar, en primeiro lugar, cál é a lexislación aplicable en virtude das normas xerais de conexión do título II do Regulamento nº 1.408/71. En segundo lugar, ha de comprobarse se as normas particulares de conexión do devandito Regulamento prevén ou non a aplicación doutra lexislación.

Normas xerais de conexión (artigo 13 do Regulamento nº 1.408/71)

21. É preciso recordar que, segundo o artigo 13, apartado 2, letra e), do Regulamento nº 1.408/71, a persoa chamada ao servizo militar estará sometida á lexislación dese Estado.

22. Do anterior derívase, no litixio principal, que o Sr. Adanez-Vega estivo suxeito á lexislación española durante o cumprimento do seu servizo militar en España. Non obstante, dita lexislación deixou de ser aplicable ao finalizar o seu servizo militar.

23. Del artigo 13, apartado 2, letra f), do Regulamento nº 1.408/71 despréndese que a persoa á que deixe de serlle aplicable a lexislación dun Estado membro, sen que por iso pase a aplicárselle a lexislación doutro Estado membro conforme ao disposto nos artigos 13, apartado 2, letras a) a d), ou 14 a 17 dese mesmo Regulamento, quedará sometida á lexislación do Estado membro no territorio da cal resida.

24. Conforme á xurisprudencia do Tribunal de Xustiza, o artigo 13, apartado 2, letra f), do Regulamento nº 1.408/71 é aplicable tanto ás persoas que cesaran definitivamente de exercer toda activida-

de profesional coma ás que unicamente cesaran temporalmente de exercer a súa actividade profesional (sentenza do 11 de xuño de 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Rec. p. I-3419, apartados 39 e 40).

25. Deste modo, conforme ás normas xerais de competencia do título II do Regulamento nº 1.408/71, a lexislación aplicable, en principio, ás persoas desempregadas é, polo tanto, a do Estado membro de residencia.

26. Polo que se refire ao asunto principal, dedúcese do anterior que unha persoa que, como o Sr. Adanez-Vega, reside nun Estado membro onde está desempregado tras realizar o seu servizo militar obrigatorio noutro Estado membro, está suxeita, en virtude do artigo 13, apartado 2, letra f), do Regulamento nº 1.408/71, á lexislación do Estado membro de residencia. Polo tanto, conforme ás normas xerais de conexión do título II do Regulamento nº 1.408/71, procede aplicar a lexislación alemá para determinar se o Sr. Adanez-Vega reúne ou non os requisitos para que exista o dereito a unha prestación por desemprego.

27. Non obstante, aínda é preciso examinar se o artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71, que contén normas particulares relativas á determinación da lexislación aplicable en materia de prestacións por desemprego, pode modificar as anteriores consideracións.

28. En efecto, a aplicabilidade do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71, aínda cando tamén conduce a designar a lexislación do Estado de residencia como lexislación aplicable, do mesmo modo que o artigo 13, apartado 2, letra f), do referido Regulamento, presenta un interese particular, respecto ao asunto principal, na medida en que resulta relevante para a interpretación do artigo 67, aparta-

do 3, do mesmo Regulamento en materia de totalización dos períodos de seguro ou de emprego.

Normas particulares de conexión (artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71)

29. O artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 refírese ao suposto dos traballadores por conta allea en situación de desemprego que residisen, mentres ocupaban o seu último emprego, nun Estado membro distinto do Estado membro competente nese momento.

30. A teor do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do devandito Regulamento, un traballador por conta allea, que non sexa fronteirizo, que se ache en paro total e que se poña a disposición dos servizos de emprego no territorio do Estado membro onde resida, ou que regrese ao devandito territorio, gozará das prestacións conforme ao disposto na lexislación dese Estado, coma se ocupase alí o seu último emprego.

31. Polo tanto, a determinación da lexislación do Estado de residencia como lexislación aplicable en virtude do artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 esixe que, mentres ocupaba o seu último emprego, o interesado residise nun Estado membro distinto do Estado membro competente nese momento.

32. Polo tanto, con respecto aos feitos do asunto principal, procede comprobar:

- se o servizo militar obrigatorio realizado en España pode considerarse como «emprego» para os efectos do artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71;

- se o Sr. Adanez-Vega «residía» efectivamente en Alemaña durante este mesmo período, e se

- o Reino de España era o «Estado competente» para os efectos dese mesmo artigo, durante o cumprimento do servizo militar obrigatorio.

33. Polo que se refire ao primeiro dos devanditos requisitos, é preciso recordar que o concepto de «emprego» non se define no Regulamento nº 1.408/71. Non obstante, posto que dito Regulamento non é unha medida comunitaria de harmonización dos sistemas nacionais de seguridade social, senón un acto dirixido a coordinar os devanditos sistemas, da súa formulación e da súa sistemática despréndese que o concepto de «emprego», para os efectos do artigo 71, apartado 1, ha de interpretarse recorrendo á definición dada pola lexislación nacional en materia de seguridade social. Polo tanto, un «emprego» para os efectos do artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 é un emprego que se considera como tal para a aplicación da lexislación de seguridade social do Estado membro no que se exerce.

34. Neste contexto, se ben a devandita lexislación nacional facía referencia, para a definición do concepto de «emprego», ás actividades que dan lugar a un período de seguro ou a un período de emprego, para determinar se un servizo militar obrigatorio debe considerarse ou non como «emprego» pode servir de indicación un certificado conforme ao artigo 80 do Regulamento nº 574/72 do Consello, do 21 de marzo de 1972, polo que se establecen as modalidades de aplicación do Regulamento nº 1.408/71, expedido pola institución competente do devandito Estado e onde se especificuen os períodos de seguro ou de emprego cubertos baixo a referida lexislación.

35. Pois ben, dos autos despréndese que, no asunto principal, a institución española de seguridade social expediu conforme ao artigo 80 do Regulamento nº 574/72, un certificado segundo o

cal o Sr. Adanez-Vega cubrira, en España, un período de seguro ou de emprego comprendido unicamente entre o 1 de decembro de 1991 e o 4 de decembro de 1992, é dicir, fóra do período de servizo militar obrigatorio. Iso pode facer supoñer que non cabe considerar este último período como «emprego» segundo a lexislación española.

36. En efecto, conforme á xurisprudencia do Tribunal de Xustiza, mentres un certificado expedido por unha institución dun Estado membro non sexa revogado ou declarado inválido, a institución competente doutro Estado membro deberá telo en conta. Non obstante, o principio de cooperación leal enunciado no artigo 10 CE esixe ás institucións de seguridade social proceder a unha apreciación correcta dos feitos pertinentes, en particular para aplicar as normas relativas á determinación da lexislación aplicable ou as normas de totalización dos períodos e, polo tanto, garantir a exactitude das mencións que figuran nos certificados. Polo tanto, incúmbelles volver considerar a fundamentación da expedición dos certificados e, no seu caso, retiralos en caso de dúbidas en canto á exactitude dos feitos que constitúen a súa base e, polo tanto, das mencións que nel figuren (véxanse, neste sentido, as sentenzas do 10 de febreiro de 2000, FTS, C-202/97, Rec. p. I-883, apartado 56, e de 30 de marzo de 2000, Banks e outros, C-178/97, Rec. p. I-2005, apartado 43).

37. Polo que respecta ao segundo requisito de aplicación do artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71, de reiterada xurisprudencia despréndese que o lugar de «residencia» dunha persoa se determina polo lugar onde se atopa o centro habitual dos seus intereses. A este respecto, hai que ter en conta a situación familiar do traballador así como os motivos que lle levaron a desprazarse e a natureza do traballo (véxase, en particu-

lar, a sentenza do 17 de febreiro de 1977, Di Paolo, 76/76, Rec. p. 315, apartados 17 a 20).

38. Por último, en canto ao terceiro requisito de aplicación do artigo 71, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71, do apartado 22 da presente sentenza derivase que a lexislación española era a aplicable durante o período do servizo militar de conformidade co artigo 13, apartado 2, letra e), do devandito Regulamento.

39. No asunto principal, corresponde ao órgano xurisdiccional remitente determinar se o Sr. Adanez-Vega reúne ou non os requisitos de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71.

40. Se o Sr. Adanez-Vega reunise os requisitos de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71, a lexislación que lle resultaría aplicable sería así mesmo, en virtude da devandita disposición, a lexislación do Estado membro de residencia, a saber, a lexislación alemá.

41. Habida conta de todas as consideracións anteriores, procede responder á primeira cuestión que o artigo 13, apartado 2, letra f), do Regulamento nº 1.408/71 debe interpretarse no sentido de que unha persoa que reside nun Estado membro onde está desempregado tras realizar o seu servizo militar obrigatorio noutro Estado membro está suxeita á lexislación do Estado membro de residencia.

O artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71 debe interpretarse no sentido de que constitúe unha disposición particular relativa á determinación da lexislación aplicable en materia de prestacións por desemprego, de modo que, se se reúnen os seus requisitos de aplicación, a lexisla-

ción aplicable é a prevista nesta disposición.

Corresponde ao órgano xurisdiccional remitente determinar se se reúnen ou non, no asunto principal, os requisitos de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II).

Se se reúnen, no asunto principal, os requisitos de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento nº 1.408/71, a lexislación aplicable a unha persoa que reside nun Estado membro onde está desempregado tras realizar o seu servizo militar obrigatorio noutro Estado membro tamén será, en virtude desta disposición, a lexislación do Estado membro de residencia.

42. Habida conta da resposta dada á primeira cuestión, non procede responder á segunda cuestión.

Sobre a terceira cuestión: a obriga da institución competente de computar os períodos de seguro e os períodos de emprego cubertos baixo a lexislación doutro Estado membro (artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71)

43. Mediante a súa terceira cuestión, o órgano xurisdiccional remitente pregunta, en esencia, se, en virtude do artigo 67 do Regulamento nº 1.408/71, para os efectos do exame do dereito ás prestacións por desemprego, unha institución competente está obrigada a computar, no cálculo dos períodos de seguro cubertos, un período de servizo militar obrigatorio realizado noutro Estado membro.

Neste contexto, o órgano xurisdiccional remitente pregunta, en primeiro lugar, baixo qué condicións un período de servizo militar obrigatorio realizado noutro Estado membro constitúe un «período de emprego cuberto» como traballadores por conta allea baixo a lexislación de [ese] outro Estado membro» no

sentido do artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71.

En segundo lugar, desexa saber se o requisito de que «o interesado cubrira en último lugar [...] períodos de seguro [...] conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións» no sentido do artigo 67, apartado 3, do devandito Regulamento oponse á obriga de totalizar os períodos de emprego no caso en que o interesado concluíra o seu último período de seguro baixo a devandita lexislación máis dun ano antes e posteriormente realizara un servizo militar obrigatorio de nove meses noutro Estado membro.

44. Con carácter preliminar, é preciso sinalar que do sistema e do tenor literal dos artigos 67 e 71 do Regulamento nº 1.408/71 se desprende que a aplicación das normas de totalización do artigo 67 é independente da aplicación das normas relativas á designación da lexislación aplicable contidas no artigo 71 (véxase a sentenza do 12 de maio de 1989, Warmerdam-Steggerda, 388/87, Rec. p. 1203, apartado 18). Iso significa que as normas de totalización recollidas no artigo 67 son aplicables mesmo no suposto de que a lexislación aplicable en materia de prestacións por desemprego fose determinada en virtude das normas do artigo 71. Tal eventualidade contéplase, ademais, no artigo 67, apartado 3, do devandito Regulamento.

Sobre a cualificación como «período de emprego cuberto» como traballadores por conta allea baixo a lexislación de [...] outro Estado membro» no sentido do artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71

45. A este respecto, do artigo 1, letra s), do Regulamento nº 1.408/71 despréndese que a cualificación dun período de traballo como «período de emprego»

depende da lexislación nacional baixo a cal fose cuberto.

46. Ademais, o concepto de «traballador» utilizado polo Regulamento nº 1.408/71 comprende a todas as persoas que estean aseguradas, aínda que só sexa contra unha continxencia, en virtude dun seguro obrigatorio ou facultativo no marco dun réxime xeral ou particular de seguridade social mencionado na letra a) do artigo 1 do Regulamento nº 1.408/71, e iso con independencia da existencia dunha relación laboral (sentenzas do 12 de maio de 1998, Martínez Sala, C-85/96, Rec. p. I-2691, apartado 36, e Kuusijärvi, antes citada, apartado 21).

47. No asunto principal, o período de servizo militar cumprido polo Sr. Adanez-Vega en España debe ser considerado, polo tanto, como un «[período de emprego cuberto] como [traballador] por conta allea baixo a lexislación de [ese] Estado membro» no sentido do artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 se, por un lado, está definido ou admitido como tal pola lexislación española ou está asimilado e reconecido por esta como equivalente a un período de emprego e se, por outro lado, o Sr. Adanez-Vega estivo asegurado no sentido do artigo 1, letra a), do mesmo Regulamento, durante o seu servizo militar. Corresponde ao órgano xurisdiccional remitente examinar se concorren os devanditos requisitos.

48. Neste contexto, do artigo 80 do Regulamento nº 574/72 despréndese que, para acollerse ao disposto no artigo 67 do Regulamento nº 1.408/71, o interesado deberá presentar á institución competente un certificado onde se especifiquen os períodos de seguro ou de emprego cubertos como traballador por conta allea baixo a lexislación doutro Estado membro. Non obstante, do apartado 36 da presente sentenza despréndese que tal certificado expedido pola institu-

ción competente española non constitúe unha proba irrefutable para a institución competente alemá nin para os tribunais alemáns (véxase, así mesmo, neste sentido, a sentenza do 8 de xullo de 1992, Knoch, C-102/91, Rec. p. I-4341, apartado 54).

Sobre o requisito de que «o interesado cubrira en último lugar [...] períodos de seguro [...] conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións» no sentido do artigo 67, apartado 3, do Regulamento nº 1.408/71

49. Con carácter preliminar, é preciso recordar que o requisito previsto no artigo 67, apartado 3, do Regulamento nº 1.408/71 non é aplicable no asunto principal se resulta que o Sr. Adanez-Vega está comprendido no ámbito de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), deste.

50. En efecto, o artigo 67, apartado 3, do Regulamento nº 1.408/71 establece que a obriga da institución competente de computar, no cálculo dos períodos de seguro cubertos, os períodos de seguro ou de emprego cubertos como traballador por conta allea baixo a lexislación doutro Estado membro subordínase ao requisito de que «o interesado cubrira en último lugar [...] períodos de seguro [...] conforme ao disposto na lexislación ao amparo do cal sexan solicitadas as prestacións», salvo no caso dos desempregados a que se refire o artigo 71, apartado 1, letra a), inciso II), e letra b), inciso II), do devandito Regulamento, porque residían, mentres ocupaban o seu último emprego, fóra do Estado competente nese momento.

51. Da xurisprudencia despréndese que o requisito de que «o interesado cubrira en último lugar [...] períodos de seguro [...] conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas

as prestacións» dirixese a promover a busca de emprego no Estado membro onde aboou en último lugar as cotizacións do seguro de desemprego e a facer que ese Estado soporte a carga das prestacións por desemprego (véxase, neste sentido, a sentenza do 8 de abril de 1992, Gray, C-62/91, Rec. p. I-2737, apartado 12).

52. En consecuencia, como expón o Avogado Xeral nos puntos 79 e 80 das súas conclusións, un período de seguro debe considerarse cuberto «en último lugar» nun Estado membro se, con independencia do tempo transcorrido entre a terminación do último período de seguro e a solicitude das prestacións, non se cubriu no ínterin ningún outro período de seguro noutro Estado membro.

53. No asunto principal, corresponde ao órgano xurisdiccional remitente comprobar se o Sr. Adanez-Vega cubriu períodos de seguro en Alemaña e se non se cubriu no ínterin ningún outro período de seguro noutro Estado membro.

54. Habida conta das consideracións precedentes, é preciso responder á terceira cuestión, en primeiro lugar, que un período de servizo militar obrigatorio noutro Estado membro constitúe un «período de emprego cuberto» como [traballador] por conta allea baixo a lexislación de [ese] outro Estado membro» no sentido do artigo 67, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71 cando, por un lado, está definido ou admitido como tal pola lexislación dese outro Estado membro ou está asimilado e recoñecido pola devandita lexislación como equivalente a un período de emprego e, por outro lado, o interesado estivo asegurado no sentido do artigo 1, letra a), do mesmo Regulamento durante o seu servizo militar.

En segundo lugar, o requisito de que «o interesado cubrira en último lugar

[...] períodos de seguro [...] conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións» no sentido do artigo 67, apartado 3, do Regulamento nº 1.408/71 só oponse á obriga de totalizar períodos de emprego no caso en que se cubrira un período de seguro noutro Estado membro despois do último período de seguro cuberto baixo a lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións.

Sobre a cuarta cuestión: o principio de igualdade de trato (artigo 3, apartado 1, do Regulamento nº 1.408/71)

55. Mediante a súa cuarta cuestión, o órgano xurisdiccional remitente pregunta, en esencia, se, en circunstancias como as do asunto principal, o artigo 3 de Regulamento nº 1.408/71 se opón a que unha institución competente, para os efectos do exame do dereito ás prestacións por desemprego, non compute, no cálculo dos períodos de seguro cubertos, un período de servizo militar obrigatorio realizado noutro Estado membro.

56. A este respecto, é preciso sinalar que o artigo 3 do Regulamento nº 1.408/71 só se aplica «sen prexuízo das disposicións particulares contidas en [dito] Regulamento».

57. Polas razóns indicadas polo Avogado Xeral nos puntos 94 e 97 das súas conclusións, non cabe aplicar o artigo 3 do Regulamento nº 1.408/71 no asunto principal porque o devandito Regulamento contén disposicións particulares, a saber, o artigo 67, que regula o dereito dun desempregado ás prestacións por desemprego.

58. Habida conta do anterior, procede responder á cuarta cuestión que, en circunstancias como as do asunto principal, o artigo 3 do Regulamento nº 1.408/71 non se opón a que unha institución competente, para os efectos do

exame do dereito ás prestacións por desemprego, non compute, no cálculo dos períodos de seguro cubertos, un período de servizo militar obrigatorio realizado noutro Estado membro.

Costas

59. Dado que o procedemento ten, para as partes do litixio principal, o carácter dun incidente promovido ante o órgano xurisdiccional remitente, corresponde a este resolver sobre as costas. Os gastos efectuados polos que, non sendo partes do litixio principal, presentaron observacións ante o Tribunal de Xustiza non poden ser obxecto de reembolso.

En virtude de todo o exposto,

O Tribunal de Xustiza

declara:

1) O artigo 13, apartado 2, letra f), do Regulamento n° 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, aos traballadores por conta propia e aos membros das súas familias, que se desprazan dentro da Comunidade, actualizado mediante o Regulamento (CEE) n° 2.001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983, na súa versión modificada polo Regulamento (CEE) n° 2.195/91 do Consello, do 25 de xuño de 1991, debe interpretarse no sentido de que unha persoa que reside nun Estado membro onde está desempregada tras realizar o seu servizo militar obrigatorio noutro Estado membro está suxeita á lexislación do Estado membro de residencia.

O artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento n°

1.408/71, na súa versión modificada, debe interpretarse no sentido de que constitúe unha disposición particular relativa á determinación da lexislación aplicable en materia de prestacións por desemprego, de modo que, se se reúnen os seus requisitos de aplicación, a lexislación aplicable é a prevista nesta disposición.

Corresponde ao órgano xurisdiccional remitente determinar se se reúnen ou non, no asunto principal, os requisitos de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II).

Se se reúnen, no asunto principal, os requisitos de aplicación do artigo 71, apartado 1, letra b), inciso II), do Regulamento n° 1.408/71, na súa versión modificada, a lexislación aplicable a unha persoa que reside nun Estado membro onde está desempregada tras realizar o seu servizo militar obrigatorio noutro Estado membro tamén será, en virtude desta disposición, a lexislación do Estado membro de residencia.

2) Un período de servizo militar obrigatorio noutro Estado membro constitúe un «[período de emprego cuberto] como [traballador] por conta allea baixo a lexislación de [ese] outro Estado membro» no sentido do artigo 67, apartado 1, do Regulamento n° 1.408/71, actualizado mediante o Regulamento n° 2.001/83, na súa versión modificada polo Regulamento n° 2.195/91, cando, por un lado, está definido ou admitido como tal pola lexislación dese outro Estado membro ou está asimilado e recoñecido pola devandita lexislación como equivalente a un período de emprego e, por outro lado, o interesado estivo asegurado no sentido do artigo 1, letra a), do mesmo Regulamento durante o seu servizo militar.

O requisito de que «o interesado cubrira en último lugar [...] períodos de seguro [...] conforme ao disposto na lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións» no sentido do artigo 67, apartado 3, do Regulamento nº 1.408/71, na súa versión modificada, só se opón á obriga de totalizar os períodos de emprego no caso en que se cubrira un período de seguro noutro Estado membro despois do último período de seguro cuberto baixo a lexislación ao amparo da cal sexan solicitadas as prestacións.

3) En circunstancias como as do asunto principal, o artigo 3 do Regulamento nº 1.408/71, actualizado mediante o Regulamento nº 2.001/83, na súa versión modificada polo Regulamento nº 2.195/91, non se opón a que unha institución competente, para os efectos do exame do dereito ás prestacións por desemprego, non compute, no cálculo dos períodos de seguro cubertos, un período de servizo militar obrigatorio realizado noutro Estado membro.

Sentenza do Tribunal de Xustiza do 14 de outubro de 2004

«Seguridade social - Reembolso de gastos médicos efectuados noutro Estado membro - Artigo 34 do Regulamento (CEE) nº 574/72 - Entidade xestora do seguro de enfermidade que aplica un procedemento simplificado de reembolso íntegro no caso de facturas de reducido importe»

No asunto C-193/03,

que ten por obxecto unha petición de decisión prexudicial formulada, conforme ao artigo 234 CE,

polo Sozialgericht Stuttgart (Alemaña) mediante resolución do 19 de marzo de 2003, recibida no Tribunal de Xustiza o 9 de maio de 2003, no procedemento entre

Betriebskrankenkasse der Robert Bosch GmbH

e

Bundesrepublik Deutschland,

O Tribunal de Xustiza,

integrado polo Sr. A. Borg Barthet (Relator), Presidente de Sala, e os Sres. J.-P. Puissochet e S. von Bahr, Xuíces;

Avogado Xeral: Sr. M. Poiares Maduro;

Secretario: Sr. R. Grass;

considerando os escritos obrantes en autos e consideradas as observacións escritas presentadas: en nome da República Federal de Alemaña, representada polo Bundesversicherungsamt, polo Sr. K. Schmidt, en calidade de axente; en nome da Comisión das Comunidades Europeas, polos Sres. D. Martin e H. Kreppel, en calidade de axentes;

vista a decisión adoptada polo Tribunal de Xustiza, oído o Avogado Xeral, de que o asunto sexa xulgado sen conclusións;

dita a seguinte

SENTENZA

1. A petición de decisión prexudicial ten por obxecto a interpretación do artigo 34 do Regulamento (CEE) nº 574/72 do Consello, do 21 de marzo de 1972, polo que se establecen as modalidades de aplicación do Regulamento (CEE) nº 1.408/71 relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea e aos seus familiares que se despracen dentro da Comunidade (DO L 74, p. 1; EE 05/01, p. 156), na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) nº 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983 (DO L 230, p. 6; EE 05/03, p. 53), na súa versión modificada polo Regulamento (CE) nº 1.399/1999 do Consello, do 29 de abril de 1999 (DO L 164, p. 1; a partir deste momento, «Regulamento nº 574/72»).

2. A devandita petición presentouse no marco dun litixio entre a Betriebskrankenkasse der Robert Bosch GmbH (a partir deste momento, «R. Bosch») e o Bundesversicherungsamt (a partir deste momento, «BVA»), relativo á resolución mediante a que este último requiriu a R. Bosch para que puxese termo a unha práctica de reembolso íntegro dos gastos médicos efectuados noutros Estados membros cando tales gastos non excedían de 200 DEM.

Marco xurídico

Dereito comunitario

3. Baixo o título «Reembolso pola institución competente dun Estado membro dos gastos ocasionados durante unha estanza noutro Estado membro», o artigo 34 do Regulamento nº 574/72 dispón o seguinte:

«1. Cando non sexa posible dar cumprimento ás formalidades previstas nos apartados 1 e 4 do artigo 20 e nos

artigos 21, 23 e 31 do Regulamento [nº 574/72], durante a estanza no territorio dun Estado membro distinto do Estado competente, os gastos ocasionados serán reembolsados pola institución competente, a petición do traballador por conta allea ou por conta propia, conforme ás tarifas de reembolso aplicadas pola institución do lugar de estanza.

2. A institución do lugar de estanza deberá facilitar, calquera institución competente que llas/llelas pida, calquera clase de indicacións sobre esas tarifas.

Se entre a institución do lugar de estanza e a institución competente existise un acordo polo que se establecese a renuncia a todo reembolso, [ou] o reembolso a tanto alzado das prestacións realizadas en cumprimento do inciso i) da letra a) do apartado 1 do artigo 22 e do artigo 31, do Regulamento [nº 1.408/71], a institución do lugar de estanza deberá transferir ademais á institución competente a suma que se haxa de reembolsar ao interesado como consecuencia do previsto no apartado 1.

[...]

4. Non obstante o disposto nos apartados 1, 2 e 3, a institución competente poderá proceder ao reembolso dos gastos ocasionados conforme ás tarifas que aplique, sempre que as devanditas tarifas permitan o reembolso, que o importe destes gastos non supere o importe fixado pola Comisión administrativa e que o traballador por conta allea ou por conta propia ou o titular da pensión ou renda dera a súa conformidade para que se lle aplique esta disposición. En ningún caso o importe do reembolso poderá superar o importe dos gastos realizados.

5. Cando a lexislación do Estado de estanza non prevexa tarifas de reembolso, a institución competente poderá reembolsar os gastos ocasionados nos termos previstos no apartado 4 sen que sexa necesaria a conformidade do interesado».

4. En virtude de o artigo 1 da Decisión nº 176 da Comisión Administrativa das Comunidades Europeas para a Seguridade Social dos Traballadores Migrantes, do 24 de xuño de 1999, relativa ao reembolso por parte da institución competente dun Estado membro dos gastos efectuados durante a estanza noutro Estado membro, conforme ao procedemento establecido no apartado 4 do artigo 34 do Regulamento nº 574/72 (DO 2000, L 243, p. 42), fíxase en 1.000 euros o límite máximo dos gastos efectuados a que se refire esta última disposición.

5. O artigo 22, apartado 1, do Regulamento (CEE) nº 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea e ás súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento nº 2001/83, na súa versión modificada polo Regulamento nº 1.399/1999 (a partir deste momento, «Regulamento nº 1.408/71»), dispón o seguinte:

«1. O traballador por conta allea ou por conta propia que satisfaga as condicións esixidas pola lexislación do Estado competente para ter dereito ás prestacións, tendo en conta, no seu caso, as disposicións do artigo 18 e:

a) o estado da cal requira de modo inmediato prestacións durante unha estanza no territorio doutro Estado membro;

[...]

terá dereito:

i) ás prestacións en especie servidas, por conta da institución competente, pola institución do lugar de estanza ou de residencia, segundo as disposicións da lexislación que esta aplique, coma se estivese afiliado a esta, rexéndose a duración do servizo das prestacións pola lexislación do Estado competente;

[...]

6. O artigo 31 do Regulamento nº 1.408/71 prevé:

«O titular dunha pensión ou dunha renda debidas en virtude da lexislación dun solo Estado membro, ou de pensións ou de rendas debidas en virtude das lexislacións de dous ou de varios Estados membros, que teña dereito ás prestacións en virtude da lexislación dalgún deses Estados, así como os membros da súa familia, que se achen no territorio dun Estado membro distinto daquel no que teñan a súa residencia, beneficiaranse:

a) das prestacións en especie, servidas pola institución do lugar de estanza conforme á lexislación que aplique e con cargo á institución do lugar de residencia do titular;

[...]

Normativa nacional

7. O artigo 13, apartado 3, do Fünftes Buch deas Sozialgesetzbuches - Gesetzliche Krankenversicherung (Libro V do Código da Seguridade Social - Réxime xurídico do seguro de enfermidade; a partir deste momento, «SGB V»), prevé, como excepción ao réxime de cobertura aplicable normalmente en virtude da devandita lexislación, o seguinte:

«Cando a entidade xestora do seguro de enfermidade non poida realizar a tempo unha prestación urxente ou néguese indebidamente a realizar tal prestación, ocasionando deste modo gastos aos beneficiarios por verse obrigados a aboar eles mesmos a prestación de que se trate, a entidade xestora deberá reembolsar o importe aos beneficiarios na medida en que a prestación resulte necesaria».

O litixio principal e a cuestión prexudicial

8. En canto entidade xestora federal do seguro de enfermidade, R. Bosch está suxeita a control por parte do BVA.

9. Consta en autos e despréndese das observacións presentadas ante o Tribunal de Xustiza que, no marco da aplicación das disposicións de Dereito interno que regulan a cobertura da asistencia sanitaria, R. Bosch adoptou como práctica o reembolso íntegro dos gastos en que incorren os beneficiarios do seguro de enfermidade cando o importe que pagan pola asistencia sanitaria recibida con ocasión dunha estanza noutro Estado membro non excede de 200 DEM (a partir deste momento, «práctica controvertida»).

10. Segundo R. Bosch, son moi numerosos os casos nos que os beneficiarios da seguridade social pagan directamente os gastos médicos en que incorren con ocasión dunha estanza noutro Estado membro. En efecto, é frecuente que os que han de prestar a asistencia sanitaria non recoñezan os documentos expedidos pola entidade xestora do seguro de enfermidade de cara á obtención de asistencia sanitaria no estranxeiro ou que os beneficiarios da seguridade social non estean en posesión de tales documentos. Nesas circunstancias, imperativos de simplificación administrativa e razóns de economía xustifican que, cando se trata de gastos médicos de reducido importe, a institución competente proceda ao seu reembolso íntegro, en lugar de aplicar os longos, complexos e, segundo a experiencia da propia R. Bosch, pouco practicables procedementos que prevé o artigo 34 do Regulamento nº 574/72.

11. Mediante resolución do 31 de xaneiro de 2001, o BVA requiriu a R. Bosch para que puxese termo á práctica controvertida, que consideraba contraria ao que esixe o apartado 34 do mencionado artigo.

12. Para fundamentar o recurso que interpuxo contra a citada resolución, R. Bosch alega que esta incorre nun erro de apreciación e vulnera o principio de proporcionalidade.

13. O Sozialgericht Stuttgart parece considerar que a práctica controvertida presenta efectivamente vantaxes en termos de eficacia, que permite realizar aforros e que resulta beneficioso para os afiliados á seguridade social, que obtéñen o reembolso con maior rapidez. O devandito órgano xurisdiccional afirma, por outro lado, que tanto o artigo 34, apartado 4, do Regulamento n° 574/72 como as resolucións baseadas neste que fixaron en 500 euros, primeiro, e en 1.000 euros, máis tarde, o límite máximo por debaixo do cal as institucións competentes estaban autorizadas, en determinadas condicións, a aplicar as súas propias tarifas de reembolso en lugar das tarifas aplicables pola institución do lugar de estancia, fanse eco de preocupacións análogas ás que subxacer á práctica controvertida.

14. En tales circunstancias, o Sozialgericht Stuttgart decidiu suspender o procedemento e formular ao Tribunal de Xustiza a seguinte cuestión prexudicial:

«¿Exclúe o artigo 34 do Regulamento (CEE) n° 574/72, no marco da aplicación do artigo 13, apartado 3, do SG V, unha práctica consistente en que a entidade xestora do seguro de enfermidade, baseándose en disposicións similares relativas a pequenas cantidades, procede a reembolsar a tanto alzado os gastos médicos efectuados noutro Estado membro?»

Sobre a cuestión prexudicial

15. Segundo se indica no apartado 9 da presente sentenza, a práctica controvertida que a resolución impugnada no litixio principal denuncia consiste en proceder ao reembolso íntegro dos gastos médicos en que incorren os beneficiarios da seguridade social con ocasión dunha estancia noutro Estado membro cando tales gastos non exceden dun importe de 200 DEM.

16. Do anterior dedúcese que, mediante a súa cuestión prexudicial, o órgano xurisdiccional remitente pide en esencia que se dilucide se o artigo 34 do Regulamento n° 574/72 debe interpretarse no sentido de que se opón á práctica dunha entidade xestora do seguro de enfermidade que se inscribe no marco da aplicación dunha normativa interna e que consiste en reembolsar integramente os gastos médicos en que incorren os seus beneficiarios con ocasión dunha estancia noutro Estado membro, cando tales gastos non exceden dun importe de 200 DEM.

17. Para responder á cuestión reformulada desta forma, é preciso subliñar que o réxime de reembolso que establece o artigo 34 do Regulamento n° 574/72 se aplica, conforme ao apartado 1 da devandita disposición, cando non sexa posible dar cumprimento ás formalidades previstas nos apartados 1 e 4 do artigo 20 e nos artigos 21, 23 e 31 do devandito Regulamento, durante a estancia noutro Estado membro.

18. É preciso recordar tamén que as formalidades mencionadas son aquelas o cumprimento das cales debe normalmente permitir que os beneficiarios da seguridade social, con ocasión de estanzas nun Estado membro distinto do Estado competente, gocen de prestacións en especie realizadas, por conta da institución competente, pola institución do lugar de estancia, segundo as disposicións da lexislación que esta aplique, coma se estivesen afiliados a esta, nas condicións que prevén os artigos 22 e 31 do Regulamento n° 1.408/71.

19. Agora ben, tal como o Tribunal de Xustiza declarou anteriormente, a finalidade dos dereitos que confiren os últimos artigos citados é contribuír a facilitar a libre circulación dos beneficiarios da seguridade social (véxanse as sentenzas de 12 de xullo de 2001, Vanbraekel e outros, ?C368/98, Rec. p. ?15363, apartado

32; do 25 de febreiro de 2003, IKA, ?C326/00, Rec. p. ?I1703, apartados 38 e 51, e do 23 de outubro de 2003, Inizan, ?C56/01, Rec. p. ?I0000, apartado 21).

20. Polo tanto, o mesmo debe suceder co réxime de reembolso establecido polo artigo 34 do Regulamento nº 574/72 que, ao aplicarse unicamente con carácter supletorio cando non se poidan obter as prestacións en especie que garanten os artigos 22 e 31 do Regulamento nº 1.408/71 por non se cumprir as formalidades previstas, ten por obxecto garantir que o dereito á cobertura da asistencia sanitaria que establecen os últimos artigos citados non quede condicionado a esixencias meramente formais.

21. Por outro lado, ha de recordarse que, en relación co artigo 22 do Regulamento nº 1.408/71, o Tribunal de Xustiza tivo ocasión de precisar que o devandito artigo non ten por obxecto a regulación dos gastos producidos con motivo da prestación de asistencia sanitaria noutro Estado membro e, en consecuencia, non impide en modo ningún o reembolso dos devanditos gastos por parte dos Estados membros conforme ás tarifas vixentes no Estado membro de afiliación, cando a lexislación deste último Estado prevexa tal reembolso e as tarifas aplicadas en virtude desta lexislación sexan máis vantaxosos que as practicadas no Estado membro no que se prestara a asistencia (véxase, en particular, a sentenza Vanbraekel e outros, antes citada, apartado 36).

22. Este mesmo enfoque resulta pertinente en relación cunha disposición como o artigo 34 do Regulamento nº 574/72, a única finalidade das cales é, dende a perspectiva indicada no apartado 20 da presente sentenza, establecer un mecanismo substitutorio de cobertura aplicable cando un beneficiario da seguridade social non logre obter directamente da institución do lugar de estanza

prestacións en especie por conta da institución competente de conformidade co disposto no artigo 22, apartado 1, letra a), inciso i), ou no artigo 31 do Regulamento nº 1.408/71.

23. Tal como se indica no apartado 9 da presente sentenza, no caso de autos a práctica controvertida consiste en proceder, sobre a base do Dereito nacional, ao reembolso íntegro dos gastos médicos en que incorre o beneficiario da seguridade social con ocasión dunha estancia noutro Estado membro, cando o seu importe non excede de 200 DEM.

24. En tales condicións, é preciso declarar que a circunstancia de que o reembolso en cuestión revista un carácter íntegro abonda para garantir que a cobertura de que goza o beneficiario da seguridade social é polo menos equivalente, cando non superior, á cobertura da que gozaría se o reembolso se producise conforme ás condicións previstas no artigo 34 do Regulamento nº 574/72.

25. Do anterior dedúcese que este último artigo non se opón a unha práctica que, como a controvertida, garante o reembolso íntegro dos gastos médicos en que incorre o beneficiario da seguridade social.

26. En canto á cuestión de se tal práctica pode ou non se basear efectivamente na normativa interna aplicable, o Tribunal de Xustiza carece de competencia para resolvela.

27. De canto antecede dedúcese que procede responder á cuestión formulada que o artigo 34 do Regulamento nº 574/72 debe interpretarse no sentido de que non se opón á práctica dunha entidade xestora do seguro de enfermidade que se inscribe no marco da aplicación dunha normativa interna e que consiste en reembolsar integramente os gastos médicos en que incorren os seus beneficiarios con ocasión dunha estancia noutro Estado membro, cando tales gastos non exceden dun importe de 200 DEM.

Costas

28. Dado que o procedemento ten, para as partes do litixio principal, o carácter dun incidente promovido ante o órgano xurisdiccional nacional, corresponde a este resolver sobre as costas. Os gastos efectuados polos que, non sendo partes do litixio principal, presentaron observacións ante o Tribunal de Xustiza non poden ser obxecto de reembolso.

En virtude de todo o exposto,

O Tribunal de Xustiza

declara:

O artigo 34 do Regulamento (CEE) nº 574/72 do Consello, do 21 de marzo de 1972, por o que se establecen as modalidades de aplicación do Regulamento (CEE) nº 1.408/71 relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea e aos seus familiares que se despracen dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CEE) nº 2001/83 do Consello, do 2 de xuño de 1983, na súa versión modificada polo Regulamento (CE) nº 1.399/1999 do Consello, do 29 de abril de 1999, debe interpretarse no sentido de que non se opón á práctica dunha entidade xestora do seguro de enfermidade que se inscribe no marco da aplicación dunha normativa interna e que consiste en reembolsar integramente os gastos médicos en que incorren os seus beneficiarios con ocasión dunha estancia noutro Estado membro, cando tales gastos non exceden dun importe de 200 DEM.

Sentenza do Tribunal de Xustiza de 8 de outubro de 2004

«Manquement d'État – Non-transposition de la directive 98/49/CE»

Dans l'affaire C-341/03,

ayant pour objet un recours en manquement au titre de l'article 226 CE, introduit le 1er août 2003,

Commission des Communautés européennes, représentée par Mme H. Michard et M. D. Martin, en qualité d'agents, ayant élu domicile à Luxembourg,

partie requérante,

contre

République hellénique, représentée par Mme N. Dafniou, en qualité d'agent, ayant élu domicile à Luxembourg,

partie défenderesse,

La Cour (troisième chambre),

composée de M. A. Rosas (rapporteur), président de chambre, M. A. Borg Barthet, Mme F. Macken, MM. S. von Bahr et J. Malenovsk?, juges,

Avocat général: Mme J. Kokott,

Greffier: M. R. Grass;

vu la procédure écrite, vu la décision prise, l'avocat général entendu, de juger l'affaire sans conclusions,

rend le présent

Arrêt

1. Par sa requête, la Commission des Communautés européennes demande à la Cour de constater que, en ne prenant pas les dispositions législatives, réglementaires et administratives nécessaires pour se conformer à la directive 98/49/CE du Conseil, du 29 juin 1998, relative à la sauvegarde des droits à pension complémentaire des travailleurs salariés et non salariés qui se déplacent à

l'intérieur de la Communauté (JO L 209, p. 46, ci-après la «directive»), ou, en tout état de cause, en ne lui communiquant pas ces dispositions, la République hellénique a manqué aux obligations qui lui incombent en vertu de ladite directive.

Le cadre juridique

2. La directive a pour objectif, selon son article 1er, de sauvegarder les droits des affiliés à des régimes complémentaires de pension qui se déplacent d'un État membre à l'autre et de contribuer ainsi à la suppression des obstacles à la libre circulation des travailleurs salariés et non salariés dans la Communauté.

3. Selon l'article 10, paragraphe 1, de la directive, les États membres mettent en vigueur les dispositions législatives, réglementaires et administratives nécessaires pour se conformer à celle-ci au plus tard 36 mois à compter de son entrée en vigueur.

4. En vertu de son article 11, la directive est entrée en vigueur le jour de sa publication au *Journal officiel des Communautés européennes*. Cette directive ayant été publiée et étant entrée en vigueur le 25 juillet 1998, le délai de transposition expirait le 25 juillet 2001.

5. Conformément à l'article 10, paragraphe 2, de la directive, les États membres devaient communiquer à la Commission le texte des dispositions de droit interne qu'ils ont adopté dans le domaine régi par cette directive au plus tard le 25 janvier 2002.

Les faits et la procédure précontentieuse

6. Constatant que la République hellénique ne l'avait pas informée des dispositions prises pour se conformer à la directive, la Commission a, par lettre du 17 avril 2002, mis en demeure cet État

membre de présenter ses observations dans un délai de deux mois à compter de la notification de cette lettre.

7. La réponse de la République hellénique, du 30 octobre 2002, ayant fait apparaître que la directive n'avait pas encore été transposée, la Commission a, le 3 avril 2003, adressé un avis motivé à cet État membre l'invitant à prendre les mesures nécessaires pour s'y conformer dans un délai de deux mois à compter de sa notification.

8. N'ayant obtenu, par la suite, aucune information lui permettant de conclure que les mesures nécessaires à la transposition de la directive en droit hellénique avaient été prises, la Commission a décidé d'introduire le présent recours.

Le recours

9. La Commission rappelle que, aux termes de l'article 10, paragraphe 1, de la directive, les États membres auraient dû mettre en vigueur les dispositions législatives, réglementaires et administratives nécessaires afin de se conformer à celle-ci au plus tard 36 mois à compter de la date de son entrée en vigueur, soit au plus tard le 25 juillet 2001. Elle constate que ces dispositions n'ont pas encore été prises ou, en tout état de cause, qu'elles ne lui ont pas été communiquées.

10. Sans contester son retard dans la transposition de la directive, le gouvernement hellénique fait valoir qu'un projet de décret présidentiel visant à mettre la législation nationale en conformité avec cette directive est en cours d'élaboration. Ce projet aurait été signé par les secrétaires d'État au Développement, au Travail et à la Sécurité sociale et aurait été soumis, le 20 mai 2003, au Conseil d'État, afin que la procédure d'adoption puisse suivre son cours.

11. À cet égard, il convient de rappeler que, selon une jurisprudence

constante, l'existence d'un manquement doit être appréciée en fonction de la situation de l'État membre telle qu'elle se présentait au terme du délai fixé dans l'avis motivé (voir, notamment, arrêts du 6 décembre 2001, Commission/Italie, C-148/00, Rec. p. I-9823, point 7, et du 27 mai 2004, Commission/Espagne, C-398/02, non publié au Recueil, point 17) et qu'un État membre ne saurait invoquer des circonstances internes ou des difficultés pratiques pour justifier une absence de transposition dans le délai prescrit (voir, en ce sens, arrêts du 8 juin 1993, Commission/Pays-Bas, C-52/91, Rec. p. I-3069, point 36, et du 2 octobre 2003, Commission/Luxembourg, C-89/03, non encore publié au Recueil, point 5).

12. Dans ces conditions, il y a lieu de considérer comme fondé le recours introduit par la Commission.

13. Il convient dès lors de constater que, en ne prenant pas les dispositions législatives, réglementaires et administratives nécessaires pour se conformer à la directive, la République hellénique a manqué aux obligations qui lui incombent en vertu de celle-ci.

Sur les dépens

14. Aux termes de l'article 69, paragraphe 2, du règlement de procédure, toute partie qui succombe est condamnée aux dépens, s'il est conclu en ce sens. La Commission ayant conclu à la condamnation de la République hellénique et cette dernière ayant succombé en ses moyens, il y a lieu de la condamner aux dépens.

Par ces motifs, la Cour (troisième chambre) déclare et arrête:

1) En ne prenant pas les dispositions législatives, réglementaires et

administratives nécessaires pour se conformer à la directive 98/49/CE du Conseil, du 29 juin 1998, relative à la sauvegarde des droits à pension complémentaire des travailleurs salariés et non salariés qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté, la République hellénique a manqué aux obligations qui lui incombent en vertu de ladite directive. La République hellénique est condamnée aux dépens.

Sentenza do Tribunal de Xustiza de 8 de xullo de 2004

«Seguridade social - Libre circulación de traballadores - Tratado CE - Regulamento (CEE) nº 1.408/71 - Prestacións destinadas a cubrir o risco de dependencia - Asunción polo seguro de dependencia do pagamento das cotizacións do seguro de vellez do terceiro que se ocupa do coidado dunha persoa dependente»

Nos asuntos acumulados C-502/01 e C-31/02,

que teñen por obxecto senllas peticións dirixidas ao Tribunal de Xustiza, conforme ao artigo 234 CE, polo Sozialgericht Hannover (Alemaña) (asunto C502/01) e o Sozialgericht Aachen (Alemaña) (asunto C31/02) destinadas a obter, no litixio pendente ante os devanditos órganos xurisdiccionais entre

Silke Gaumain-Cerri

e

Kaufmännische Krankenkasse - Pflegekasse,

no que participa

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz,

e

Bundesversicherungsanstalt für Angestellte,

e entre

Maria Barth

e

no que participa

e

PAX Familienfürsorge Krankenversicherung,

Bundesministerium für Gesundheit und Soziale Sicherung,

unha decisión prexudicial sobre a interpretación das disposicións do Tratado CE

e do Dereito derivado relativas á libre circulación dos cidadáns da Unión e, en particular, do Regulamento (CEE) nº 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, os traballadores por conta propia e ás súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CE) nº 118/97 do Consello, de 2 de decembro de 1996 (DO 1997, L 28, p. 1),

O Tribunal de Xustiza,

integrado polo Sr. C.W.A. Timmermans, Presidente de Sala, e os Sres. J. -P. Puissochet (Relator) e R. Schintgen, e as Sras. F. Macken e N. Colneric, Xuíces;

Avogado Xeral: Sr. A. Tizzano;

Secretario: Sr. R. Grass;

consideradas as observacións escritas presentadas: en nome da Kaufmännische Krankenkasse - Pflegekasse, polo Sr. K. Böttcher, en calidade de axente; en nome do Goberno alemán, polos Sres. C. -D. Quassowski e M. Lumma, en calidade de axentes (asunto C-31/02); en nome do Goberno helénico, polo Sr. D. Kalogiros e G. Alexaki, en calidade de axentes (asunto C-31/02); en nome da Comisión das Comunidades Europeas, pola Sra. H. Michard e o Sr. H. Kreppel, en calidade de axentes; visto o informe do Xuíz Relator;

oídas as conclusións do Avogado Xeral, presentadas en audiencia pública o 2 de decembro de 2003;

dita a seguinte

SENTENZA

1. ?Mediante resolucións do 12 de decembro de 2001 e do 18 de xaneiro de 2002, recibidas no Tribunal de Xustiza o 27 de decembro de 2001 (asunto C502/01) e o 4 de febreiro de 2002 (asunto C31/02), respectivamente, o Sozialgericht Hannover e o Sozialgericht Aachen formularon, conforme ao artigo 234 CE, senllas cuestións prexudiciais

sobre a interpretación das disposicións do Tratado CE e do Dereito derivado relativas á libre circulación dos cidadáns da Unión e, en particular, do Regulamento (CEE) nº 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, os traballadores por conta propia e ás súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CE) nº 118/97 do Consello, do 2 de decembro de 1996 (DO 1997, L 28, p. 1; a partir déste momento, «Regulamento nº 1.408/71»).

2. As devanditas cuestións suscítáronse no marco dun litixio entre a Sra. Gaumain?Cerri e a Kaufmännische Krankenkasse - Pflegekasse (a partir deste momento, «seguro de asistencia KKH»), por un lado, e entre a Sra. Barth e o Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, por outro, sobre as decisións destes dous organismos polas que denegan a ambas as dúas a asunción do pagamento de cotizacións ao seguro de vellez ás que aquelas consideran ter dereito na súa condición de terceiros que prestan asistencia a unha persoa dependente e que é beneficiaria das prestacións de seguridade social alemá contra o risco de dependencia (a partir deste momento, «seguro de dependencia»).

Marco xurídico nacional

3. En Alemaña, a Pflegeversicherungsgesetz (Lei relativa ao seguro contra o risco de dependencia), que constitúe o libro XI do Sozialgesetzbuch (Código da seguridade social; a partir deste momento, «SGB») instaurou, a partir de o 1 de xaneiro de 1995, o seguro de dependencia, que ten por obxecto a cobertura dos gastos causados pola necesidade de asistencia dos asegurados, é dicir, pola súa necesidade permanente de recorrer, en

boa medida, á axuda doutras persoas para executar os actos correntes da vida cotiá (hixiene corporal, alimentación, mobilidade, coidado do fogar, etc.).

4. Toda persoa afiliada ao seguro de enfermidade, con carácter voluntario ou obrigatorio, debe aboar as cotizacións do réxime de seguro de dependencia.

5. Este seguro dá dereito, en primeiro lugar, a prestacións dirixidas a cubrir os gastos correspondentes aos coidados prestados a domicilio por terceiros. Estas prestacións, denominadas «coidados a domicilio», o importe dos cales depende do grao de dependencia da persoa de que se trate, poden realizarse, a elección do beneficiario, en forma de coidados prestados polos organismos concertados ou como unha asignación mensual, denominada «asignación de asistencia», que permite ao beneficiario elixir a forma de axuda que considere máis apropiada á súa situación.

6. Ademais, o seguro de dependencia dá dereito á cobertura dos coidados prestados ao asegurado en residencias ou centros de asistencia, a asignacións polas que se pretende suplir a ausencia por vacacións da persoa que normalmente se ocupa do coidado do asegurado, a asignacións e axudas de custo para cubrir diversos gastos ocasionados pola situación de dependencia do asegurado, como a compra e instalación de equipos especializados ou a realización de obras de transformación da vivenda.

7. Por último, o seguro en cuestión cobre, baixo determinadas condicións, as cotizacións do seguro de vellez e invalidez e do seguro de accidente da persoa que se ocupa do coidado do asegurado.

8. Os dous litixios principais orixináronse a propósito desta cobertura das cotizacións do seguro de vellez.

Os litixios principais e as cuestións prexudiciais

9. A Sra. Gaumain-Cerri, de nacionalidade alemá, e o seu marido, nacional francés, residen en Francia e exercen a súa profesión a tempo parcial, como traballadores fronteirizos, nunha empresa establecida en Alemaña. Como tales, están afiliados ao seguro de dependencia alemán. O seu fillo, que reside con eles, sofre unha minusvalidez e, como beneficiario do seguro dos seus pais, percibe prestacións do seguro de dependencia, en particular, a asignación de asistencia. Os propios proxenitores asumen, a domicilio e gratuitamente, o papel de terceiro que presta asistencia a unha persoa dependente. Non obstante, a entidade do seguro de dependencia KKH, aseguradora do risco de dependencia no presente asunto, négase a asumir as cotizacións do seguro de vellez da Sra. Gaumain-Cerri e do seu marido pola súa dedicación a actividades de asistencia a persoa dependente, debido a que non residen en territorio alemán. En opinión da aseguradora, das disposicións pertinentes da SGB resulta que, tendo en conta o carácter non profesional de aquela actividade e o feito de non residir no territorio nacional, non teñen nin obriga nin dereito ao seguro de vellez legalmente establecido. O carácter non profesional da actividade de que se trata tampouco lles confire a condición de traballador que poida acollerse ao disposto no Regulamento nº 1.408/71.

10. Pola súa banda, a Sra. Barth, de nacionalidade alemá, reside en Bélxica, na proximidade da fronteira alemá, e ocúpase neste último país do coidado dun funcionario xubilado, do que percibe unha retribución anual de ao redor de 400 euros. Á vista das disposicións pertinentes da SGB, a actividade de asistencia da Sra. Barth tamén se considera non profesional. A Sra. Barth non exerce ningunha actividade profesional. A persoa

dependente do coidado da cal se ocupa recibe as súas prestacións de seguro de dependencia de dous organismos, o Landesamt für Besoldung und Versorgung Nordrhein-Westfalen, como entidade propia do réxime básico de seguridade social para funcionarios fose de servizo, e a PAX Familienfürsorge Krankenversicherung (a partir deste momento, «PAX»), como entidade de seguro complementario de contratación privada e obrigatoria, suxeita a condicións, establecidas legalmente, análogas ás aplicables ao réxime básico de seguridade social. Por motivos equivalentes ao caso da Sra. Gaumain-Cerri, relacionados coa residencia fóra de Alemaña, o Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz ordenou a interrupción do pagamento das cotizacións que permitían á Sra. Barth adquirir os seus dereitos de pensión, pagamento que ata entón realizaban PAX e o Landesamt.

11. As Sras. Gaumain-Cerri e Barth recorreron ante o Sozialgericht Hannover e o Sozialgericht Aachen, respectivamente, as decisións desfavorables de que foron obxecto e esixen que o seguro de dependencia cubra as cotizacións ao réxime do seguro de vellez en relación coas súas actividades de asistencia a persoa dependente.

12. En tales circunstancias, o Sozialgericht Hannover decidiu suspender o procedemento e formular ao Tribunal de Xustiza as seguintes cuestións prexudiciais:

«1) Os conceptos “prestacións de enfermidade” e “prestacións de vellez” no sentido do artigo 1 do Regulamento nº 1.408/71, ¿comprenden, e no seu caso en qué circunstancias, as prestacións que unha entidade aseguradora aboa a outra cando diso só se deriva un beneficio abstracto e indirecto para o asegurado (asunción por seguro de dependencia de cotizacións a seguro de pensión por unha persoa que desenvolve actividades de asistencia gratuitamente)?»

2) ¿Del principio de non discriminación establecido polo Dereito primario ou derivado despréndese que as prestacións mencionadas na primeira cuestión deben concederse con independencia de que a actividade que dá dereito ao seu abono se exerza en Alemaña ou noutro Estado membro da Unión Europea e á marxe do lugar de residencia do asegurado ou do beneficiario directo das devanditas prestacións?»

13. Pola súa banda, o Sozialgericht Aachen tamén decidiu suspender o procedemento e formular ao Tribunal de Xustiza as seguintes cuestións prexudiciais:

«1) As disposicións do Regulamento [...] nº 1.408/71 [...], ¿aplícanse tamén ao réxime alemán de seguro contra o risco de dependencia cando a cobertura asegurada deriva (no seu caso parcialmente), segundo o artigo 23 en relación co artigo 110 do Sozialgesetzbuch (Código alemán da seguridade social) - soziale Pflegeversicherung (seguro contra o risco de dependencia) (SGB XI), da celebración dun contrato privado de seguro contra o risco de dependencia?»

2) As cotizacións ao réxime obrigatorio de seguro de vellez a cargo das entidades de seguro contra o risco de dependencia e a favor de persoas que desenvolven con carácter non profesional actividades de asistencia a persoas dependentes, de conformidade co artigo 44 do SGB XI en relación cos artigos 3, primeiro parágrafo, apartado 1a, e 166, apartado 2, do Sozialgesetzbuch - Gesetzliche Rentenversicherung (réxime obrigatorio de seguro de vellez) - (SGB VI), ¿constitúen “prestacións de enfermidade” no sentido do artigo 4, apartado 1, letra a), do Regulamento [...] nº 1.408/71? En caso de resposta afirmativa, ¿as prestacións deste tipo poden concederse tamén a favor de persoas que prestan asistencia a persoas dependentes no país da entidade aseguradora competente, aínda cando residan noutro Estado membro?»

3) ¿As persoas que desenvolven actividades de asistencia a persoas dependentes no sentido do artigo 19 do SGB XI son traballadoras para os efectos do artigo 39 CE? En caso de resposta afirmativa, ¿está prohibido, polo tanto, negarlles prestacións que consisten no “pagamento de cotizacións sociais para os efectos do seguro de vellez” por carecer de domicilio ou residencia habitual no territorio do Estado competente?»

Sobre as cuestións prexudiciais

Sobre a admisibilidade

14. O Goberno alemán indica que as cuestións formuladas polo Sozialgericht Aachen carecen de pertinencia. Segundo este Goberno, a Sra. Barth xa se beneficia, en virtude da normativa nacional, dun dereito ao pagamento de cotizacións ao seguro de vellez obrigatorio, dado que a actividade de asistencia se desenvolve en Alemaña. O lugar de residencia da Sra. Barth é irrelevante e o seu recurso debeu ser estimado.

15. Tal como subliñou o Tribunal de Xustiza en varias ocasións, o procedemento previsto no artigo 234 CE é un instrumento de cooperación entre o propio Tribunal de Xustiza e os órganos xurisdiccionais nacionais que lle permite subministrarlles os elementos de interpretación do Dereito comunitario necesarios para a solución dos litixios de que deben coñecer. Pola contra, non corresponde ao Tribunal de Xustiza interpretar, no marco deste procedemento, o Dereito interno dun Estado membro e, salvo casos excepcionais, corresponde ao órgano xurisdiccional nacional, que é o único que coñece directamente os feitos do asunto e as alegacións formuladas polas partes, e o que debe asumir a responsabilidade da decisión xudicial que debe adoptarse, apreciar, con pleno coñecemento de

causa, a pertinencia das cuestións de Dereito suscitadas polo litixio de que coñece e a necesidade dunha decisión prexudicial para poder emitir o seu fallo (véxase, en particular, a sentenza do 14 de febreiro de 1980, Damiani, 53/79, Rec. p. 273, apartado 5). No caso de autos, non consta que as cuestións formuladas polo Sozialgericht Aachen se enmarquen nun contexto excepcional que xustifique absterse de examinalas.

Sobre o fondo

16. En esencia, as cuestións formuladas polos órganos xurisdicionais remitentes teñen por obxecto dous aspectos fundamentais.

17. En primeiro lugar, ditos órganos xurisdicionais desexan saber se unha prestación como a asunción, pola entidade que asegura o risco de dependencia, das cotizacións sociais do seguro de vellez do terceiro que presta asistencia a domicilio a unha persoa dependente, nas circunstancias do litixio principal, constitúe unha prestación de enfermidade ou de vellez no sentido do Regulamento nº 1.408/71. O Sozialgericht Aachen pregunta, en particular, se o feito de que a devandita prestación sexa a cargo dunha entidade privada que actúa nas mesmas condicións que PAX respecto á persoa asistida pola Sra. Barth pode influír na resposta (primeiras cuestións do Sozialgericht Hannover e do Sozialgericht Aachen e primeira parte da segunda cuestión deste último).

18. En segundo lugar, os órganos xurisdicionais remitentes desexan saber se o Tratado, en particular o artigo 39 CE, o Regulamento nº 1.408/71 ou outras disposicións de Dereito derivado opóñense a que a devandita prestación sexa denegada porque a persoa dependente ou o terceiro que se ocupa do seu coidado, nas condicións propias dos asuntos principais, residen fóra do Estado competen-

te, é dicir, o da entidade que cobre o risco de dependencia da persoa en cuestión (segunda cuestión do Sozialgericht Hannover, segunda parte da segunda cuestión e terceira cuestión do Sozialgericht Aachen).

Sobre a aplicación do Regulamento nº 1.408/71 á asunción das cotizacións do seguro de vellez dun terceiro que se ocupa do coidado dunha persoa dependente en condicións como as controvertidas nos asuntos principais

19. Na sentenza do 5 de marzo de 1998, Molenaar (?C160/96, Rec. p. ?1843), ditada en resposta a unha cuestión prexudicial formulada no marco dun litixio relativo á denegación do pagamento da asignación de asistencia a persoas cubertas polo seguro de dependencia por non residir en Alemaña, o Tribunal de Xustiza afirmou o seguinte:

«22. [...] dos autos dedúcese que as prestacións do seguro de asistencia [seguro de dependencia] están destinadas a potenciar a autonomía das persoas necesitadas de tal asistencia, especialmente a nivel económico. En particular, o sistema creado prefere incentivar a prevención e a readaptación antes que os coidados e promover o recurso aos coidados a domicilio antes que aos coidados en residencias.

23. O seguro de asistencia dá dereito á asunción, total ou parcial, de determinados gastos ocasionados pola necesidade de axuda do asegurado, como os coidados prestados a domicilio ou en centros ou establecementos especializados, a compra de equipamento que necesite o asegurado e a realización de obras no seu domicilio, así como ao pagamento dunha axuda económica mensual que permita ao asegurado elixir o modo de asistencia que prefira e, por exemplo, retribuír dunha ou outra forma aos terceiros que o asistan. O réxime do

seguro de asistencia garante ademais a algúns terceiros unha cobertura dos riscos de accidente, velez e invalidez.

24. Por conseguinte, prestacións destas características están destinadas a completar as prestacións do seguro de enfermidade, ao que, por outra parte, están vinculadas dende o punto de vista da organización, co fin de mellorar o estado de saúde e as condicións de vida das persoas necesitadas de coidados especiais.

25. Nestas circunstancias, e aínda cando presenten características propias, tales prestacións deben ser consideradas «prestacións de enfermidade» no sentido da letra a) do apartado 1 do artigo 4 do Regulamento nº 1.408/71».

20. Da sentenza citada despréndese que as prestacións destinadas a garantir a cobertura do risco de velez dun terceiro que presta asistencia a unha persoa dependente, tales como as previstas polo seguro de dependencia, tamén constitúen «prestacións de enfermidade» das que é beneficiaria a persoa dependente, no sentido do artigo 4, apartado 1, letra a), do Regulamento nº 1.408/71. Non existe ningunha circunstancia particular no presente procedemento que esixa modificar esta apreciación.

21. En particular, a circunstancia de que o terceiro que presta asistencia á persoa dependente sexa beneficiario a título persoal da devandita prestación, tal como subliña PAX, non afecta ao feito de que a persoa o estado de dependencia da cal xustifica a concesión de todas as prestacións de asistencia se beneficie deste modo dun mecanismo destinado a axudalo a obter, nas condicións máis favorables, os coidados que require o seu estado. Polo tanto, dita prestación forma parte indubidablemente, como tal, do ámbito do seguro de enfermidade. Polo demais, o mesmo cabe afirmar respecto á asignación de asistencia propiamente dita

cando se utiliza total ou parcialmente para retribuír ao terceiro que se ocupa do coidado da persoa dependente, como é o caso da Sra. Barth.

22. Así mesmo, o feito de que, en ocasións, sexa unha aseguradora privada quen, sobre a base dun contrato privado, ofrezca total ou parcialmente o seguro de dependencia non impide, neste caso, que se ache comprendido no ámbito de aplicación do Regulamento nº 1.408/71, posto que a celebración do devandito contrato deriva directamente da aplicación da normativa da seguridade social controvertida. A este respecto, contrariamente ao que afirma o Goberno helénico nas súas observacións formuladas ante o Tribunal de Xustiza, a obriga de que se trata non resulta de disposicións convencionais como as previstas no artigo 1, letra j), parágrafo segundo, do Regulamento nº 1.408/71, que en principio están excluídas do ámbito de aplicación do devandito Regulamento.

23. Por conseguinte, procede responder á primeira serie de cuestións formuladas polos órganos xurisdiccionais remitentes, nos termos resumidos no apartado 17 desta sentenza, que unha prestación como a asunción, pola entidade que asegura o risco de dependencia, das cotizacións sociais do seguro de velez do terceiro que presta asistencia domiciliar a unha persoa dependente, nas circunstancias do litixio principal, constitúe unha prestación de enfermidade da que é beneficiaria a persoa dependente e á que resulta aplicable o Regulamento nº 1.408/71.

Sobre a posibilidade de denegar a asunción das cotizacións do seguro de velez dun terceiro que se ocupa do coidado dunha persoa dependente baseándose en que un ou outra residen no territorio dun Estado membro distinto do Estado competente.

24. Procede examinar, en primeiro lugar, polo que respecta a un caso como o da Sra. Gaumain-Cerri, se a asunción das cotizacións sociais do seguro de vellez do terceiro que presta asistencia á persoa dependente debe levarse a cabo segundo a normativa do Estado de residencia desta persoa ou segundo a do Estado competente, Estados que son diferentes no suposto contemplado.

25. A este respecto, na sentenza Molenaar, antes citada, o Tribunal de Xustiza houbo de examinar se as distintas prestacións do seguro de dependencia constituían prestacións de enfermidade «en especie» ou prestacións de enfermidade «en metálico». En efecto, segundo os artigos 19 e 20 do Regulamento nº 1.408/71, que teñen por obxecto, en materia de seguros de enfermidade e de maternidade dos traballadores por conta allea ou por conta propia e dos membros da súa familia, situacións nas que os interesados residen nun Estado membro distinto do Estado competente, en particular, como traballadores fronteirizos, o feito de que as prestacións constituían prestacións «en especie» ou «en metálico» pode determinar qué lexislación é aplicable.

26. Na sentenza Molenaar, antes citada, o Tribunal de Xustiza declarou o seguinte:

«31. Na sentenza do 30 de xuño de 1966, Vaasen-Göbbels (61/65, Rec. pp. 377 e ss., especialmente p. 400), o Tribunal de Xustiza xa indicou, a propósito do Regulamento (CEE) nº 3 do Consello, do 25 de setembro de 1958, sobre a Seguridade Social dos traballadores migrantes (DO 1958, 30, p. 561 [; EE 12/01, p. 3,]), que precedeu ao Regulamento nº 1.408/71 e utilizaba os mesmos termos, que o concepto de “prestacións en especie” non exclúe que a devandita prestación consista en pagamentos efectuados pola institución debedora, especialmente en forma de asunción ou de

reembolso de gastos, e que o concepto de “prestacións en metálico” comprende esencialmente as prestacións destinadas a compensar a perda de salario do traballador enfermo.

32. Como xa se indicou [...], as prestacións do seguro de asistencia [seguro de dependencia] consisten, en parte, na asunción ou o reembolso dos gastos ocasionados pola necesidade de coidados especiais do interesado, especialmente dos gastos médicos que implica esta situación. Tales prestacións, destinadas a cubrir os gastos ocasionados polos coidados dispensados ao asegurado, tanto no seu domicilio coma en establecementos especializados, as adquisicións de equipamento e a realización de obras están indubidablemente incluídas entre as “prestacións en especie” a que se [refire] a letra a) do apartado 1 do artigo 19 [...] do Regulamento nº 1.408/71.

33. Pola contra, se ben é certo que tamén o subsidio por coidados está destinado a cubrir determinados gastos ocasionados pola necesidade de coidados, en particular os relativos ao auxilio proporcionado por un terceiro, e non a compensar unha perda de salario sufrida polo beneficiario, non é menos certo que presenta características que o distinguen das prestacións en especie do seguro de enfermidade.

34. En primeiro lugar, o pagamento do subsidio é periódico e non está supeditado nin á realización previa de determinados gastos, como os gastos de coidados, nin, con maior motivo, á presentación de documentos acreditativos dos gastos ocasionados. En segundo lugar, a contía do subsidio fíxase con independencia dos gastos realmente realizados polo beneficiario para remediar as necesidades máis esenciais da súa vida. En terceiro lugar, o beneficiario dispón dunha ampla liberdade na utilización das cantidades que se lle aboan. En parti-

cular, como indicou o propio Goberno alemán, o subsidio por coidados pode ser utilizado polo beneficiario para gratificar unha persoa da súa familia ou do seu círculo que lle coide benevolmente.

35. conseguintemente, o subsidio por coidados preséntase como unha axuda económica que permite mellorar, en conxunto, o nivel de vida das persoas necesitadas de coidados especiais, de forma que se compense o incremento dos gastos ocasionado polo estado en que se atopan.

36. Por conseguinte, debe considerarse que unha prestación como o subsidio por coidados está incluída entre as “prestacións en metálico” do seguro de enfermidade a que se refiren a letra b) do apartado 1 do artigo 19 [...] do Regulamento nº 1.408/71 «.

27. A propia asunción das cotizacións ao seguro de vellez do terceiro que desenvolve actividades de asistencia a domicilio tamén debe considerarse prestación en metálico do seguro de enfermidade polo seu carácter accesorio á asignación de asistencia propiamente dita, no sentido de que a complementa directamente a través dun dos seus posibles fins, a saber, o recurso á asistencia a domicilio por un terceiro, que pretende facilitar.

28. Pois ben, do artigo 19, apartados 1, letra b), e 2, do Regulamento nº 1.408/71 despréndese que os membros da familia dun traballador que residan no territorio dun Estado membro distinto do Estado competente, sempre que non teñan dereito a estas prestacións en virtude da lexislación do Estado no territorio do cal residen, deberán poder beneficiarse no Estado membro da súa residencia das prestacións en metálico do seguro de enfermidade concedidas pola entidade competente do outro Estado membro segundo as disposicións da lexislación

que aplique. Polo tanto, a entidade alemá competente segundo a lexislación alemá sobre o seguro de dependencia debe asumir as cotizacións do seguro de vellez do terceiro que se ocupa do coidado dunha persoa dependente que reside en Francia e que é familiar dun traballador afiliado ao seguro de dependencia alemán, coma se a devandita persoa dependente residise en Alemaña, salvo que esta teña dereito a unha prestación equivalente en virtude da lexislación francesa.

29. Dos documentos que obran en autos non se desprende que, no primeiro asunto principal, a entidade do seguro de dependencia KKH alegara que a normativa francesa permite a asunción das cotizacións ao seguro de vellez da Sra. Gaumain-Cerri en concepto da asistencia prestada ao seu fillo necesitado dos seus coidados. Polo tanto, ao non existir tal posibilidade, debe aplicarse a normativa do Estado competente, no caso de autos Alemaña, nas condicións descritas no apartado precedente.

30. Polo que respecta a un caso como o da persoa asistida pola Sra. Barth, non se discute que debe aplicarse a normativa do Estado competente, no caso de autos tamén Alemaña, onde reside a persoa necesitada de asistencia.

31. Por conseguinte, queda por examinar, nunha situación na que resulta aplicable a lexislación do Estado competente, se a entidade competente pode negarse a conceder unha prestación particular do seguro de dependencia, a saber, a asunción do pagamento das cotizacións do seguro de vellez do terceiro que presta asistencia á persoa dependente, baseándose en que o terceiro non reside no territorio do Estado membro competente.

32. En casos como os que constitúen o obxecto dos litixios principais imponse unha resposta negativa, sen que

sexa necesario pronunciarse, como fan algunhas partes coadxuvantes que formularon as súas observacións ante o Tribunal de Xustiza, sobre se os terceiros de que se trata posúen a condición de traballador no sentido do artigo 39 CE ou do Regulamento nº 1.408/71.

33. En efecto, non se discute que, nos casos de autos, estes terceiros posúen a cidadanía da Unión recoñecida polo artigo 17 CE.

34. O estatuto de cidadán da Unión permite a aqueles dos devanditos cidadáns que se atopan na mesma situación obter, no ámbito de aplicación do Tratado, sen prexuízo das excepcións expresamente previstas a este respecto, o mesmo trato xurídico (véxase, en particular, a sentenza do 11 de xullo de 2002, D'Hoop, ?C224/98, Rec. p. ?I6191, apartado 28).

35. Pois ben, en casos como os que constitúen o obxecto dos asuntos principais, negarse a asumir o pagamento das cotizacións do seguro de vellez dun terceiro que presta asistencia a unha persoa dependente baseándose unicamente en que non reside no territorio do Estado competente, a lexislación do cal se aplica, supón outorgar un trato diferente a persoas que se achán na mesma situación, a saber, que ofrecen os seus coidados de forma non profesional, no sentido da lexislación do Estado competente, a beneficiarios do seguro de dependencia regulado por esa mesma lexislación. No devandito contexto, á vista do obxectivo da actividade exercida polos terceiros que prestan asistencia a persoas dependentes, o criterio de residencia destes terceiros non establece, en efecto, unha diferenza obxectiva de situacións que xustifique un trato distinto, senón que supón unha diferenza de trato de situacións comparables que constitúe unha discriminación prohibida polo Dereito comunitario.

36. Por conseguinte, debe responderse á segunda serie de cuestións formuladas por os órganos xurisdicionais remitentes, nos termos resumidos no apartado 18 da presente sentenza, que, no caso de prestacións, como as do seguro de dependencia alemán, outorgadas en condicións como as dos asuntos principais a un asegurado residente no territorio do Estado competente ou a unha persoa que reside no territorio doutro Estado membro e está afiliada ao devandito seguro en concepto de familiar dun traballador, o Tratado, en particular o artigo 17 CE, e o Regulamento nº 1.408/71 opóñense a que a entidade competente se negue a asumir o pagamento das cotizacións do seguro de vellez dun nacional dun Estado membro que actúa como terceiro que presta asistencia ao beneficiario das referidas prestacións baseándose en que dito terceiro ou tal beneficiario residen nun Estado membro distinto do Estado competente.

Costas

37. Os gastos efectuados polos Gobiernos alemán e helénico, e pola Comisión, que presentaron observacións ante este Tribunal de Xustiza, non poden ser obxecto de reembolso. Dado que o procedemento ten, para as partes do litixio principal, o carácter dun incidente promovido ante o órgano xurisdiccional nacional, corresponde a este resolver sobre as costas.

En virtude de todo o exposto,

O Tribunal de Xustiza,

pronunciándose sobre as cuestións formuladas polo Sozialgericht Hannover e o Sozialgericht Aachen, mediante resolucións do 12 de decembro de 2001 e 18 de xaneiro de 2002, declara:

1) Unha prestación como a asunción, pola entidade que asegura o risco de dependencia, das cotizacións sociais do seguro de vellez do terceiro que presta asistencia domiciliaria a unha persoa dependente, nas circunstancias do litixio principal, constitúe unha prestación de enfermidade da que é beneficiaria a persoa dependente e á que resulta aplicable o Regulamento (CEE) n° 1.408/71 do Consello, do 14 de xuño de 1971, relativo á aplicación dos réximes de seguridade social aos traballadores por conta allea, os traballadores por conta propia e ás súas familias que se desprazan dentro da Comunidade, na súa versión modificada e actualizada polo Regulamento (CE) n° 118/97 do Consello, do 2 de decembro de 1996.

2) No caso de prestacións, como as do seguro de dependencia alemán, outorgadas en condicións como as dos asuntos principais a un asegurado residente no territorio do Estado competente ou a unha persoa que reside no territorio doutro Estado membro e está afiliada ao devandito seguro en concepto de familiar dun traballador, o Tratado, en particular o artigo 17 CE, e o Regulamento n° 1.408/71 opóñense a que a entidade competente se negue a asumir o pagamento das cotizacións do seguro de vellez dun nacional dun Estado membro que actúa como terceiro que presta asistencia ao beneficiario das referidas prestacións baseándose en que dito terceiro ou tal beneficiario residen nun Estado membro distinto do Estado competente.

